“विविधतामा एकता” Unity in Diversity

संयुक्त ट्रेड युनियन समन्वय केन्द्र
श्रम संसद्‌को दोस्रो बैठक

सांगठनिक प्रतिवेदन

मंसिर २९, २०७३ (डिसेम्बर १४, २०१६)

Joint Trade Union Coordination Center

संयुक्त ट्रेड युनियन समन्वय केन्द्र
JOINT TRADE UNION COORDINATION CENTER
Secretariat Office, Stone House
House No. 107/3 Saras Marg, Anamnagar, Kathmandu, Nepal
P.O.Box: 9995, Tel: +977-1-4102692, 4259686
E-mail:jtuccnepal@gmail.com

संयुक्त ट्रेड युनियन समन्वय केन्द्र
श्रम संसद्को दोस्रो बैठक

सांगठनिक प्रतिवेदन

मंसिर २९, २०७३ (डिसेम्बर १४, २०१६)

विषय प्रवेश

झण्डै एक दशक अगाडि स्थापित संयुक्त ट्रेड युनियन समन्वय केन्द्र(जेटीयूसीसी) आजको मितिसम्म आई पुग्दा संस्थागत ढाँचामा आइसकेको छ । २०७१ साल पौषमा जेटीयूसीसीको तेस्रो सम्मेलनले विधान जारी गर्दै यस संस्थालाई संस्थागत गर्ने ऐतिहासिक कामको थालनी गरेको थियो । सोही विधानमा **श्रम संसद्** (लेबोर पालिर्यामेन्ट) को व्यवस्था समेत गरिएको छ । वर्षभरि गरिएका कामको समीक्षा गरी प्राप्त उपलब्धिहरूलाई संस्थागत गर्ने र आगामी कार्यक्रमहरू तथा संस्थाको नयाँ नेतृत्व चयन गर्ने उद्देश्यले श्रम संसद्को दोश्रो बैठकको आयोजना गरिएको छ। यस अवधिमा संस्थाले आफ्ना कार्यक्रमहरूलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न एवं प्राप्त उपलब्धिलाई व्यवस्थित गर्न विभिन्न समयमा बैठक तथा छलफल कार्यक्रम पनि आयोजना गर्दै आएको छ । विगत एक वर्षमा जेटीयुसीसी प्रेसिडियमको बैठक ६ पटक, सचिवालयको बैठक १० पटक, मूल समितिको बैठक ३ पटक र महिला समितिको बैठक ५ पटक बसी समसामयिक आवश्यकता बमोजिमका विभिन्न महत्वपूर्ण निर्णयहरू गरिएको छ। यसका अतिरिक्त ८ वटा थप बैठकहरूमार्फत् कानुनी तथा अन्य विविध विषयहरूका सन्दर्भमा औपचारिक तथा अनौपचारिक छलफल समेत गरिएको छ।

मिति २०७३ वैशाख १७ गते संस्थाले तत्कालीन माननीय अर्थमन्त्रीज्यूलाई सरकारको नीति तथा कार्यक्रम र बजेटका लागि २२ बुँदे सुझाव पेश गरेको थियो भने अन्तर्राष्ट्रिय श्रमिक दिवसको अवसरमा पत्रकार सम्मेलन आयोजना गरी जेटीयुसीसीको तर्फबाट श्रमिकहरूको हकहित र

अधिकारका लागि यो वर्ष गरिने मुख्य कार्यहरूको विवरण घोषणापत्रमा जारी समेत गरेको थियो । त्यस्तै, संस्थाले २०७३ जेठ १७ गते तत्कालीन माननीय श्रममन्त्रीज्यू समक्ष २४ बुँदे ज्ञापन पत्र पेश गरेको थियो । यी र यस वर्ष सम्पन्न भएका अन्य मुख्य कार्यहरू यसप्रकार छन् :

क. अन्तरक्रिया कार्यक्रम

- यस संस्थाद्वारा १०६ औं अन्तर्राष्ट्रिय श्रमिक महिला दिवसको सन्दर्भमा **'नयाँ संविधानमा भएका श्रमिकसम्बन्धी व्यवस्था र श्रमिक महिलाहरूको सवाल'** विषयक अन्तरक्रिया कार्यक्रम साप फाल्चा बहरमहलमा मार्च ४, २०१६ (फागुन २१, २०७२) मा आयोजना गरियो । कार्यक्रममा लैंगिक विषय, घरेलु हिंसा, महिला कामदारहरूप्रति गरिने विभेद र हिंसाजस्ता समस्याहरूको अन्त्यको लागि गर्नुपर्ने कार्यहरूको बारेमा छलफल गरियो ।

- साप फाल्चा बहरमहलमा मिति ३० जुन २०१६ (आषाढ १६, २०७३)मा **'श्रम क्षेत्रका महत्वपूर्ण समस्या'** विषयक अन्तरक्रिया कार्यक्रम आयोजना गरियो । सो कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य श्रमिकहरूको समस्याका बारेमा साझा नीति तथा धारणा बनाउनु रहेको थियो । सो कार्यक्रममा वैदेशिक रोजगार ऐन, २०६४ का बारेमा श्रमविज्ञ मधुविलास पण्डितले तथा सामाजिक सुरक्षा कोषको बारेमा सामाजिक सुरक्षा समितिका सि.ई.ओ. अनिल कुमार गुरूङले कार्यपत्र प्रस्तुत गर्नुभएको थियो । सो क्रममा दुवै कार्यपत्र प्रस्तुतकर्ताले श्रमिक मैत्री कानुन र यसको पालनाका लागि लगातार दबाबको आवश्यकता महसुस रहेको धारणा व्यक्त गर्नुभएको थियो । सो कार्यक्रममार्फत् श्रमिक अधिकार सुनिश्चित गर्नका लागि अपनाउनु पर्ने नीति तथा कार्यक्रमहरू तय समेत गरिएको थियो ।

- विभिन्न ट्रेड युनियन संगठनका २४ नेताहरूको सहभागितामा मिति २९ जुन २०१६ (आषाढ १५, २०७३) मा युनियन हाउस, अनामनगरमा

'श्रम क्षेत्रमा रहेका कानुनी समस्या'सम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न गरियो । सो कार्यक्रममा श्रम ऐन लागु गर्न कर्मचारीतन्त्र नै बाधक रहने ठहर गरी सम्पूर्ण ट्रेड युनियन संगठनहरूले आफ्नो राजनीतिक च्यानल प्रयोग गर्नु पर्ने र लगातार सरकार र राजनैतिक दलहरूलाई दबाब दिनुपर्ने लगायतका अन्तरक्रिया गरिएको थियो । सोही कार्यक्रमको प्रतिफल, अन्तरक्रिया पश्चात् श्रमिकमैत्री कानुनको सरोकारवाला निकायसँग लबिङ सञ्चालन भइरहेको छ ।

- सामाजिक सुरक्षा विधेयक श्रम ऐन संशोधनमा ट्रेड युनियनको अवधारणा सहित सांसद्हरूलाई संशोधन प्रस्ताव प्रस्तुत गर्न सामाजिक सुरक्षा ऐन र श्रम ऐनका बारेमा विभिन्न क्षेत्रका १०० भन्दा बढी सहभागीहरूसँग अन्तरक्रिया कार्यक्रम २०७३ भाद्र २७ गते (१२ सेप्टेम्बर, २०१६)अल्फाबिटा कम्प्लेक्स नयाँ बानेश्वरमा आयोजना गरियो । सो कार्यक्रममा संसद्मा प्रस्तावित श्रम ऐन र सामाजिक सुरक्षा ऐनको मस्यौदामा रहेका त्रुटीहरूका विषयमा माननीय श्रम तथा रोजगारमन्त्री तथा विभिन्न क्षेत्रका सरोकारवालाहरूबीच छलफल गरिएको थियो । सो क्रममा माननीय मन्त्रीज्यूबाट ऐनमा रहेका त्रुटीहरू संसद्मा छलफल गरी सच्चाउने प्रतिबद्धता जाहेर भएको थियो ।

- SARTUC र JTUCC को संयुक्त आयोजनामा होटल अन्नपूर्णमा वैदेशिक रोजगार ऐन सम्बन्धी एक दिवसीय त्रिपक्षीय अन्तरक्रिया कार्यक्रम गरियो । सो कार्यक्रममा सरोकारवालाले आफ्नो संस्थाको धारणा प्रस्तुत गरेका थिए ।

- जेनेभामा सम्पन्न ILO को १०५ औं सम्मेलनमा JTUCC को सहयोगी निकाय Mini Nepal Forum को आयोजनामा June 7, 2016 का दिन नेपालमा भइरहेको श्रम कानुन सुधार र पुनर्निर्माणका सम्बन्धमा अन्तरक्रिया कार्यक्रमको आयोजना गरियो । उक्त कार्यक्रममा ILO तथा अन्तर्राष्ट्रिय ट्रेड युनियन आन्दोलनका महत्वपूर्ण व्यक्तिहरुको सहभागिता रहेको थियो ।

- २०७३ मंसिर १६ मा श्रम तथा रोजगार मन्त्री सूर्यमान गुरुङको प्रमुख आतिथ्यमा **'विद्यमान श्रमसम्बन्धी कानुनहरूमा ट्रेड युनियनको अवधारणा'** विषयक अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न गरियो । विभिन्न दलका प्रमुख सचेतक, श्रम सांसद्हरू, विभिन्न मन्त्रालयका सचिवहरू, ट्रेड युनियन नेता तथा अन्य सरोकारवालाहरुका बीचमा सो कार्यक्रम गरिएको थियो । कार्यक्रममा श्रमसम्बन्धी विभिन्न श्रमिक विरोधी ऐनहरूमा माननीय श्रम तथा रोजगार मन्त्री तथा विभिन्न क्षेत्रका सरोकारवालाहरूबीच छलफल गरिएको थियो । सो क्रममा माननीय मन्त्रीज्यूबाट अन्तरक्रियामा भएका छलफलहरूको विषयलाई गम्भीरता साथ लिई कार्यान्वयन गर्ने प्रतिबद्धता जाहेर गरिएको थियो । *(यसको विवरण अनुसूची १ मा समाविष्ट छ ।)*

ख. माननीय अर्थमन्त्रीज्यूलाई सुझाव पेशः

यस संस्थाले मिति २९ अप्रिल २०१६(वैशाख १७, २०७३) मा माननीय अर्थ मन्त्रीज्यूलाई आ.व. २०७३/७४ को बजेट एवं सरकारको नीति तथा कार्यक्रमसँग सम्बन्धित रही २२ बुँदे सुझाव पेश गऱ्यो । *(यसको विवरण अनुसूची २ मा समाविष्ट छ ।)*

ग. पत्रकार सम्मेलन तथा घोषणा पत्र जारीः

मई दिवस को अवसरमा मिति ३० अप्रिल २०१६ (वैशाख १८, २०७३) मा संस्थाद्वारा पत्रकार सम्मेलन कार्यक्रम सम्पन्न गरियो । साथै मई दिवसकै अवसरमा संस्थाको तर्फबाट श्रमिकहरूको हकहित र अधिकारका लागि यस वर्षमा गरिने मुख्य कार्यहरूको विवरण सहितको घोषणापत्र समेत जारी गरिएको थियो । *(यसको विवरण अनुसूची ३ मा समाविष्ट छ ।)*

घ. माननीय श्रम तथा रोजगारमन्त्रीज्यूलाई ज्ञापन पत्र पेशः

संस्थाले तत्कालीन माननीय श्रम तथा रोजगार मन्त्रीज्यूलाई मिति

२९ मे २०१६ (जेठ १७, २०७३) मा श्रमिकहरूको हकहित, अधिकार र मागका सम्बन्धमा ज्ञापन पत्र पेश गर्‍यो । *(यसको विवरण अनुसूची ४ मा समाविष्ट छ ।)*

ङ. ट्रेड युनियनको एकता निर्माण बैठक

यसै संस्थाको पहलमा मिति ३० र ३१ जुन २०१६ मा दरबारमार्गस्थित होटल अन्नपूर्णमा दक्षिण एसियाका ४९ वटा ट्रेड युनियन संगठनका नेताहरूबीच राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय अनुभव आदान प्रदान गर्ने कार्यक्रम सम्पन्न गरियो । उक्त अवसरमा इण्डोनेसिया, फिलिपिन्स, फिनल्याण्ड र नेपालको तर्फबाट ट्रेड युनियन एकताको सन्दर्भमा भएका गतिविधि एवं अनुभवहरूको प्रस्तुति गरिएको थियो । सो कार्यक्रम ट्रेड युनियन संगठनहरुको क्षमता वृद्धि र सञ्जाल निर्माणका लागि फलदायी बन्न सफल भएको थियो ।

च. आचार संहिता तयार

संस्थाद्वारा सार्वजनिक क्षेत्रमा हुने आधिकारिक ट्रेड युनियन निर्वाचनमा ट्रेड युनियन संगठनहरूबीचको आचार संहिता तयार गर्न समिति गठन गरिएको छ ।

छ. पुनर्निर्माण प्राधिकरणसँग भेटघाट

संस्थाले २०७२ वैशाखमा गएको विनाशकारी भूकम्पमा परी करिब ९ हजार जनताको ज्यान गएको तथा लाखौं मानिसहरू घरबारविहीन रहेको विद्यमान अवस्थामा पुनर्निर्माण प्राधिकरणका पदाधिकारीहरुसँग भेटघाट गरी ट्रेड युनियनहरूबाट हुने सहयोग तथा सेवाको विषयमा छलफल कार्यक्रम सम्पन्न गर्‍यो।

ज. परियोजना रिपोर्टहरू

संस्थाद्वारा सम्पन्न गरिएका र सञ्चालन गरिँदै आइएका परियोजनाका बारेमा आवधिक प्रतिवेदन सम्बन्धित निकायमा पेश गरिँदै आइएको छ । यस क्रममा LO/FTF, SASK परियोजना अन्तर्गतका प्रतिवेदन तयार गरी पेश गरिसकिएको छ । परियोजनाका अन्य कार्यक्रमहरू पनि प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन भएका र हुँदै आएका छन् ।

झ.तथ्याङ्क संकलन

'नेपालको ट्रेड युनियन आन्दोलनमा महिला श्रमिकको भूमिका तथा सहभागिताको स्थिति'का सम्बन्धमा अध्ययन सम्पन्न गरी प्रतिवेदन तयार गरिएको छ । सो प्रतिवेदनको आधारमा महिला सशक्तीकरण लगायतका कार्यक्रममा ट्रेड युनियनहरूलाई नीति तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न टेवा पुग्नुका साथै महिला मैत्री कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सहज हुनेछ ।

ञ. बिद्यमान श्रम क्षेत्रमा प्राथमिकताको क्रममा रहेका मुद्दाहरू

विभिन्न अन्तरक्रिया र लगातारको छलफलपछि श्रम क्षेत्रमा रहेका विद्यमान प्रमुख समस्याहरूको पहिचान गरी त्यस्ता समस्याका समाधान खोज्नका लागि ती विषयलाई आवश्यक छलफलको प्रक्रियामा अगाडि बढाइएको छ । ती प्रमुख समस्याहरूको निराकरणका लागि औपचारिक तथा अनौपचारिक रूपमा लबिङ समेत गरिँदै आइएको छ । साथै, प्रस्तावित श्रम ऐन र सामाजिक सुरक्षा ाधेयकको मस्यौदामा रहेका त्रुटीहरू पहिचान गरी ती ऐनमा रहेका प्रतिकूल प्रावधानहरूका बारेमा आवश्यक सुझावको प्रक्रिया अगाडि बढाइएको छ । *यसको विवरण अनुसूची ६ मा समाविष्ट छ ।)*

ठ. SASK तथा ILO सँग बैठक

सास्कको सहयोगमा यस संस्थाद्वारा सञ्चालन गरिएका परियोजनाको मूल्यांकन तथा २०१७ का कार्यक्रमहरूको बारेमा संस्थाका पदाधिकारी तथा सास्क प्रतिनिधिहरुबीच २१ अक्टोबर २०१६ मा बैठक बसी छलफल गरियो । सो छलफलमा सास्कको सहकार्यमा सन् २०१७ मा गरिने विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने तयारी गरिएको छ ।

त्यस्तै, ILO अन्तर्गत रोजगार सूचना केन्द्रसँग सहकार्य गरी यस संस्थाद्वारा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न प्रस्ताव पेश गरिएको छ । जनवरी २०१७ देखि क्षिइ को सहयोगमा JTUCC मार्फत् विभिन्न परियोजनामा सहकार्य गर्ने कामको सुरुवात गर्न खोजिएको छ ।

ड. औद्योगिक व्यवसाय ऐनका विरुद्धमा गरिएको पहल

सरकारद्वारा आईएलओको भावना र आफूले गरेका विभिन्न पूर्ववर्ती सन्धि अभिसन्धिहरुको विपरीत हुने गरी एकातर्फी रूपमा श्रमिक विरोधी औद्योगिक विधेयक पेश गरी व्यवस्थापिका संसद्मार्फत् पास गरिएको अवस्था छ । सो विधेयक श्रमिक विरोधी रहेको ठहर गरी यसका विरुद्धमा संस्थाको आधिकारिक धारणासहित मिति २०७३ असोज २० गते प्रेस विज्ञप्ति जारी गऱ्यो । *(यसको विवरण अनुसूची ५ मा समाविष्ट छ ।)*

रोजगारदाता, ट्रेड युनियन र सरकारबीच भएका सम्झौताको उल्लंघन गर्दै एकातर्फी रूपमा सो कानुन आएकोमा यस संस्थाले सरकारका विरूद्ध ILO, Geneva मा मुद्दा समेत दायर गरेको छ । *यसको विवरण अनुसूची ६ मा समाविष्ट छ ।)* साथै, उक्त ऐनको दफा ४७ को उपदफा ६ र ७ को खारेजीका निम्ति विभिन्न प्रकारका दबाबमूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिने योजना तय भएको छ ।

ढ. प्रकाशन र प्रचार-प्रसार

संस्थाले आफ्ना गतिविधिहरुलाई जनस्तरमा पुऱ्याउन, श्रमिकहरुका साझा र ताजा सवाललाई नीतिगत व्यवस्था गर्ने निकायसमक्ष पुऱ्याउन तथा श्रमिकहरुका हकहितका लागि श्रमिकहरुलाई सुशिक्षित गराउन विभिन्न सामग्रीहरु प्रकाशन तथा प्रसारण गर्दै आएको छ । यस वर्षका कार्यक्रमहरुलाई श्रमिकका स्तरमा पुऱ्याउन एवं संस्थाका गतिविधिलाई प्रचार प्रसार गर्न देहायबमोजिमका सामग्रीहरुको प्रकाशन गरिएको छ :

- *संस्थाको विधान*
- ***CBA*** *प्रतिवेदन*
- *श्रम संसद् बैठकमा प्रस्तुत गरिएका प्रतिवेदनहरु*
- *सांगठनिक प्रतिवेदन तथा संस्थाले विभिन्न समयमा जारी गरेका विज्ञप्ति तथा कार्यक्रम विवरणहरु*

ढ.अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिनिधित्व

जेनेभामा भएको ILO को १०५ औं सम्मेलनमा संस्थाको तर्फबाट अध्यक्ष र महासचिवको सहभागिता रह्यो भने इन्डोनेसियाको बालीमा हुने बैठकमा सहभागिताको लागि प्रतिनिधि रमेश बडाल र एडभाईजरको रूपमा गणेशराज निरौलाको नाम सिफारिस गरिएको छ ।

ण. आधिकारिक ट्रेड युनियनको निर्वाचन

JTUCC को श्रम संसद्ले गत वर्ष निर्णय गरे अनुसार निजामती कर्मचारीको आधिकारिब ट्रेड युनियनको निर्वाचन सम्पन्न भइसकेको र विभिन्न सार्वजनिक तथा निजी प्रतिष्ठानहरुमा आधिकारिक ट्रेड युनियनका निर्वाचन भइसकेका छन् । हुन बाँकी प्रतिष्ठानहरुमा निर्वाचनका निम्ति पहल भइरहेका छन् ।

ण. कार्यालय व्यवस्थापन

- JTUCC को नाममा कृषि विकास बैंक र राष्ट्रिय वाणिज्य बैंकमा रहेका खातालाई सञ्चालनमा ल्याइएको छ ।
- JTUCC कार्यालय, अनामनगरमा इन्टरनेट जडान गरिएको छ ।
- JTUCC कार्यालयको इन्भर्टर मर्मत तथा पुरानो ब्याट्री बिक्री गरी नयाँ ब्याट्री खरिद गरिएको छ ।
- JTUCC कार्यालयको दुईवटा टेलिफोन रहेकोमा सो को अपडेट गरिएको छ ।
- JTUCC को वेबसाइट तयार गरी सञ्चालनको प्रक्रियामा छ ।
- मिति २०७२ श्रावण १ गतेदेखि लागुहुने गरी JTUCC सचिवालयमा श्री रमेश बस्नेतलाई कार्यक्रम संयोजकको रूपमा नियुक्त गरिएको छ। साथै, सरसफाई कार्यका लागि श्री रोशन राईलाई नियुक्त गरिएको छ ।
- श्रमसम्बन्धी पुस्तकहरू संकलन गरी पुस्तकालय बनाउने क्रम अगाडि बढाइएको छ।

त. विविध

नेपाल सरकारद्वारा निर्धारण गरिएको न्युनतम वेतन सबै तहमा लागु गराउन सम्वन्धित विभागहरूमा पहल गरिएको र सबै ठाउँ लागु गराउन थालनी गराइएको छ। उपरान्त न्यूनतम वेतन होइन की तलब वृद्धिको अवधारण अगाडि बढाउने दिशामा संस्था क्रियाशील छ। वैदेशिक रोजगार ऐनमा JTUCC को अवधारणा पेश गरिएको छ र तत्सम्बन्धी कार्य जारी छ ।

श्रमसम्बन्धी कानुनहरुको अवस्था र आवश्यकता

नेपालमा श्रम बजारमा भएको विकास र आएको परिवर्तन तथा राज्य सत्तामा भएको परिवर्तन सँगै नेपाल संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक मुलुक भएको छ। संविधान सभा मार्फत् गणतन्त्र नेपालको संविधान निर्माण सम्पन्न भई हाल कार्यान्वयनको चरणमा रहेको छ। संविधान कार्यान्वयनका लागि विभिन्न ऐनहरु बनाउने तथा प्रचलित ऐनहरुमा संशोधन गर्ने काम व्यवस्थापिका बैठकबाट भइरहेको छ। यसै सन्दर्भमा श्रमसम्बन्धी विभिन्न कानुनहरु संविधान जारी हुनुभन्दा अगाडिदेखि नै छलफल भई विधेयकका रुपमा व्यवस्थापिका संसद्मा प्रवेश गरेको अवस्था छ। यिनै श्रमसम्बन्धी कानुनको अवस्था र आवश्यकता तथा युनियनहरुको भूमिकाका विषयमा यहाँ स्पष्ट गर्ने प्रयास गरिएको छ :

१) प्रस्तावित श्रम विधेयक :

नेपालको सम्पूर्ण श्रम बजार र श्रमिकलाई प्रचलित श्रम ऐन, २०४८ ले सम्बोधन गर्न नसकेको भनी विगत १५ वर्ष अघिदेखि संशोधन गर्नका लागि सरोकारवालाहरुबीच पटक पटक छलफल भई उद्योगी व्यवसायीहरुको छाता संगठनहरु, नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ, नेपाल उद्योग परिसंघ लगायतका प्रतिनिधिहरु र JTUCC मा आवद्ध महासंघका प्रतिनिधिहरु बीच नेपाल सरकार श्रम मन्त्रालय समेत सँग छलफल भई केही दफा बाहेकमा सहमति भई दुवै पक्षका प्रतिनिधिहरुले हस्ताक्षर गरी श्रम मन्त्रालयमा पेश गरेकोमा सरकारले संसद्मा विधयक पेश गर्दा दुई पक्षीय सहमति विपरीत परिर्वतन गरी केही दफाहरुमा मजदूर विरोधि प्रावधान राखेकोले JTUCC ले व्यवस्थापिका संसद्का सदस्यहरुलाई बोलाई अन्तक्रिया गरी JTUCC को संशोधन प्रस्ताव बुझाएकोमा व्यवस्थापिका संसद्का सदस्यहरुले JTUCC को प्रस्तावलाई मूल रूपमा आधार बनाई संशोधन पेश भई हाल व्यवस्थापिका संसद्को अन्तर्राष्टिय सम्बन्ध तथा श्रम समितिमा छलफल भइरहेको अवस्था छ ।

२) सामाजिक सुरक्षा विधेयक :

अनौपचारिक श्रम क्षेत्र समेतका श्रमिकलाई समेट्दै सम्पूर्ण नेपाली श्रमिकहरुलाई आजको दयनीय अवस्थाबाट माथि उठाई जीवनयापनमा सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्यका साथ नेपाल सरकार, ट्रेड युनियन संगठनहरु र रोजगारदाताका प्रतिनिधिहरु समेतका बीचमा सहमति भए अनुसार रोजगार दाताको २० प्रतिशत र श्रमिकको ११ प्रतिशत योगदानबाट योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा सञ्चालन गर्ने सहमति भए बमोजिम नेपाल सरकारले सो विषयलाई वार्षिक बजेटमार्फत् समेत सम्बोधन गरी सामाजिक सुरक्षा नियमावली मार्फत् सामाजिक सुरक्षा कोषको कार्यालय स्थापना गरी त्रिपक्षीय सहमतिमा विधेयक तयार भएकोमा सरकारले एकीकृत सामाजिक सुरक्षालाई समेत यसै विधेयकमा राखी पेश गरेको तथा योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षलाई अलग्गै ऐन मार्फत सञ्चालन गर्ने र एकीकृत सामाजिक सुरक्षालाई अलग्गै ऐन मार्फत् सञ्चालन गर्न उपयुक्त हुने भनी JTUCC ले समाजिक सुरक्षा कोष विधेयकमा समेत संशोधन प्रस्ताव बनाई व्यवस्थापिका संसद्का सदस्यहरुलाई बुझाएको र JTUCC ले प्रस्ताव गरे बमोजिको संशोधन प्रस्ताव सांसद्हरुले दर्ता गरी हाल समितिमा छलफलको चरणमा रहेको अवस्था छ ।

३).औद्योगिक व्यवसाय ऐन,

औद्योगिक व्यवसाय ऐनमा आफ्नो उद्देश्यभन्दा बाहिर गई विद्यमान श्रम कानुन र प्रस्तावित कानुनमा स्पष्ट व्यवस्था हुँदा हुँदै विदेशी श्रमिकलाई काममा लगाउने व्यवस्था, श्रमिकले हड्ताल गर्न नपाउने गरी प्रतिबन्ध गर्ने व्यवस्था, नो वर्क नो पे को व्यवस्थाजस्ता श्रमिक विरोधी प्रावधान राखिएको छ तर यसमा श्रमिकहरुको पारिश्रमिक, सुविधा वा उनीहरुले पालना गर्नु पर्ने कर्तव्य, प्राप्त गर्ने अधिकारी, संस्थागत अनुशासन र श्रमिकप्रति व्यवस्थापकको दायित्व लगायतका विषय र श्रमिकका अधिकारको बारेमा भने काहीँ कतै उल्लेख गरिएको छैन ।

४) आवश्यक सेवा ऐन

नेपाल सरकारले आवश्यक सेवा सञ्चालन ऐन, २०१४ को उपदफा १ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी देहायको आवश्यक सेवामा हड्ताल निषेध गरी यो आदेश जारी गरेको भनेर हड्ताल गर्न नपाउने क्षेत्रको दायरा बढाएर कुनै पनि क्षेत्रमा हड्ताल गर्न नसक्ने अवस्था सिर्जना गरेको छ । जो श्रमिकहरुले हड्ताल गर्न पाउने कानुनी अधिकारको विपरीत छ ।

५) सहकारी ऐन

सरकारी ऐनको परिच्छेद २ मा नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार वा स्थानीय सरकार वा त्यस्ता सरकारको अनुदान वा स्वामित्वमा सञ्चालित विद्यालय, विश्वविद्यालय वा संगठित संस्थाबाट पारिश्रमिक पाउने पदमा बहाल रहेका कर्मचारी, शिक्षक वा प्राध्यापकहरुले आपसमा मिली संस्था गठन गर्न नपाउने एवं उल्लेखित व्यक्तिहरु मिलि संस्था गठन दर्ता गरिसकेको भए त्यस्तो संस्था सो ऐन प्रारम्भ भएको मितिले तीन बर्ष पछि स्वतः खारेज भएको मानिने व्यवस्था छ, जो संविधान प्रदत मौलिक हक र अन्य कानुनहरुको विपरीत छ ।

६) विशेष आर्थिक क्षेत्र ऐन

यस ऐनमा सरकारले कुनै पनि क्षेत्रलाई विशेष आर्थिक क्षेत्र घोषणा गर्न सक्ने, विशेष आर्थिक क्षेत्रमा संगठन गर्न नपाउने, माग राख्न नपाउने, हड्ताल गर्न नपाउने अवस्था सिर्जना गरेको छ, जुन प्रावधान श्रमिकहरुले हड्ताल गर्न पाउने अधिकारको विपरीत छ ।

७) बैंक तथा वित्तीय संस्थासम्बन्धी ऐन

यो ऐन लागु हुनुभन्दा पूर्व कर्मचारीलाई दिँदै आइएको ५ प्रतिशत सेयर लाई घटाएर ०.५ प्रतिशत कायम गरिएको छ । संविधानमा सहभागितामूलक व्यवस्थापनलाई प्रोत्साहित गरिने उल्लेख भएकोमा त्यसको विपरीत यो ऐन आएको छ । यसै गरी बैंकिङ क्षेत्रमा ३० वर्षे

सेवा अवधि र ५८ वर्षे उमेरको दोहोरो मापदण्ड कायम छ। यस क्षेत्रमा पनि अरु श्रमिक सरह उमेरको हदमा मात्र अवकाश हुने व्यवस्था हुन आवश्यक छ।

८) यातायात व्यवस्था सम्बन्धी ऐन

यस ऐनमा दुर्घटना भएमा चालकलाई हुने दण्ड सजाय सम्बन्धमा रहेको पहिलेको व्यवस्थालाई हटाएर दण्ड हुने ठाँउमा पनि सजाय हुने व्यवस्था गरेको लगायत श्रमिकहरुको सुविधा कटौती गरिएको छ।

९).शिक्षा ऐन

यस ऐनमा अस्थायी शिक्षकहरुको अधिकारलाई कटौती गरिएको छ र राज्यको सबै तहमा श्रमिकहरुको सहभागिता हुनु पर्ने अधिकारलाई बन्देज लगाउन शिक्षकहरुले कुनै पनि राजनीतिक दलबाट प्रतिनिधित्व गर्न नपाउने व्यवस्था गरिएको छ।

१०) वैदेशिक रोजगार ऐन

यो ऐन मस्यौदाका लागि गठित समितिमा धेरै पछि मात्र ट्रेड युनियन संगठनका प्रतिनिधिलाई समावेश गरिएको थियो। त्यस समितिले लेख्ने मस्यौदामा वैदेशिक रोजगार व्यवसायी बाहेक कसैको कुरा नलेख्ने अवस्था थियो। यसरी एक पक्षीय रूपमा बनाउन खोजिएको मस्यौदा हाल गर्भावस्थामै छ र समितिको म्याद पनि २ महिना अगाडि सकिई सकेकोमा थपिएको छैन। यसकारण बेवारिसे रूपमा रहेका उक्त मस्यौदा श्रमिकहरुको हितमा आउने कुरामा विश्वस्त हुने कुनै आधार देखिँदैन।

११) बीमा विधेयक

प्रस्तावित बीमा विधेयकमा ट्रेड युनियनका प्रतिनिधिहरुसँग कुनै छलफल नै नगरी खाईपाई आएको सुविधा समेत कटौती हुने गरी श्रमिक विरोधी प्रावधानहरु राखी अगाडि बढाइएको अवस्था विद्यमान छ।

१२) केही नेपाल ऐन संशोधन गर्न बनेको विधेयक

केही नेपाल ऐन संशोधन गर्न बनेको विधयकमा समेत श्रमिकका अधिकारसँग सम्बन्धित विषयलाई समावेश गरी अधिकार कटौती गर्ने गरी प्रस्ताव ल्याइएको अवस्था छ।

हाम्रो धारणा

नेपालको नयाँ सविधानको प्रस्तावनामै श्रमिकहरुलाई आफ्नो हक र हितका लागि संगठित हुन पाउने तथा सामूहिक सौदावाजीको अधिकार उपभोग गर्न पाउने कुरा मौलिक हकको रुपमा स्थापित गरिएको छ। त्यसै गरी 'नेपाल समाजवाद उन्मुख राज्य हुनेछ' भनिएको छ। समाजवादी राज्य व्यवस्थामा राज्यको समग्र विकासमा श्रमिकहरुको प्रमुख भूमिका रहन्छ तर संविधान घोषणा पश्चात् आएका ऐनहरुमा सविधानका उक्त भावनाहरुलाई समेटिएको देखिँदैन भने प्रचलित श्रमसँग सम्बन्धित कानुनहरुमा भएका अधिकारलाई समेत कटौती गर्ने प्रयास भएको देखिन्छ। हालसम्म व्यवस्थापिकाबाट पारित भएका ऐनहरु नेपालले अनुमोदन गरी सकेका आईएलओका अभिसन्धिहरुको मर्म र भावना विपरीत श्रमिकहरुको हक हित र अधिकारलाई निस्तेज गर्न उन्मुख भएका देखिन्छन्। त्रिपक्षीयताको सिद्धान्त विपरीत आएका यी श्रमिक विरोधी कानुनहरुले नेपालको आर्थिक समुन्नतिका लागि औद्योगिक शान्ति पनि कायम गर्न सक्ने अवस्था छैन। अतः यस्ता ऐन कानुनहरुमा आवश्यक संशोधनका लागि सम्बन्धित पक्ष सरकार, रोजगारदाता, ट्रेड युनियन र अन्य सरोकारवालाहरु बीच वार्ताको वातावरण सिर्जना गर्नु आवश्यक देखिन्छ भने JTUCC ले तत्काल आवश्यक योजना बनाई प्रभावकारी भूमिका खेल्न आवश्यक देखिन्छ।

अनुसूची-२

पत्र संकेत : FM,04_08.2016

मितिः-२०७३/०१/१७

माननीय अर्थमन्त्रीज्यू,
नेपाल सरकार
सिंहदरबार, काठमाडौ ।

विषयः-आगामी बजेटका लागि सुझाव पेश गरिएको सम्वन्धमा ।

महोदय,

नेपालमा क्रियाशील सबै ट्रेड युनियन महासंघहरू मिलेर हामीले संयुक्त ट्रेड युनियन समन्वय केन्द्र (JTUCC) को स्थापना गरी काम गर्दै आएको व्यहोरा यहाँलाई अवगत नै छ । विविधतामा एकता कायम गरी हामीले श्रम क्षेत्रको नीति निर्माणमा नेपाल सरकार, रोजगारदाता संगठन र अन्य निकायसमक्ष साझा अवधारणा प्रस्तुत गर्दै आएका छौं । नेपालको संविधान जारी भएपछि पहिलो पटक व्यवस्थापिका संसदमा यहाँले नेपाल सरकारको तर्फबाट बजेटको तयारी गरिरहनु भएको छ भन्ने हामीलाई थाहा छ । त्यसैले संविधान जारी भएपछि नेपाल सरकारले बजेट पेश गर्दा नेपालका काम गरी रहेका आम श्रमिकहरू, ज्याला आर्जकहरूको विषयमा सम्बोधन हुनुपर्दछ भन्ने हाम्रो मान्यता रहेको छ ।

भूकम्प र नाकाबन्दीले नेपालको अर्थतन्त्र अप्ठेरो अवस्थामा पुगेको भए पनि यस अवधिमा भएको मूल्यवृद्धिको आधारमा सबै क्षेत्रका कर्मचारीको पारिश्रमिकमा वृद्धि होस् भन्ने हामीले अपेक्षा गरेका छौं ।

आगामी बजेट तथा नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रममा निम्न व्यहोरा समावेश गरियोस् भनी माग गर्दछौं :

१. विद्यमान श्रम ऐनलाई प्रतिस्थापन गर्न बनेको विधेयक र सामाजिक सुरक्षा विधेयकलाई संसद्बाट पारित गरी श्रमिकका लागि योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम यसै आर्थिक वर्षबाट प्रारम्भ गरियोस् । विद्यमान सञ्चयकोष तथा उपदानसम्बन्धी व्यवस्थामा पुनरावलोकन गरी प्रत्येक कामदार/कर्मचारीलाई ६० वर्ष उमेर पूरा भएपछि पेन्सनको व्यवस्था गरियोस् । अनौपचारिक क्षेत्रमा कार्यरत श्रमिक र किसानका लागि समेत पेन्सनको व्यवस्था गरी सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूले नववर्षको शुभकामना दिँदा उल्लेखित सबै नागरिकको वार्धक्य कालको सामाजिक सुरक्षाको प्रत्याभूति गरियोस् ।

२. नेपाल राष्ट्र बैंकको उपभोक्ता मूल्य सुचकाङ्कको आधारमा निर्धारित मूल्य वृद्धिको अनुपातमा कर्मचारीहरूको पारिश्रमिकमा वृद्धि गरियोस् ।

३. प्रादेशिक संरचना अनुरूप ट्रेड युनियन ऐनलाई आवश्यक संशोधन गरियोस् । विद्यमान बोनस ऐनमा संशोधन गरी कल्याणकारी कोषसम्बन्धी विद्यमान व्यवस्थालाई श्रमिकको हितमा पुनरावलोकन गरियोस् ।

४. नेपालमा हालसम्म व्यवसायजन्य रोगको पहिचान, अध्ययन, अनुसन्धान र निदानसम्बन्धी कुनै कार्य भएको छैन । यस सम्बन्धमा काम गर्ने गरी नेपाल सरकारले अनुसन्धान गर्ने र उपचार गर्ने काम गर्न छुट्टै अस्पतालको स्थापना गरियोस् ।

५. औद्योगिक, पर्यटन, यातायात र निर्माण क्षेत्र लगायतका सबै क्षेत्रका श्रमिकहरूको दुर्घटना बीमालाई अनिवार्य गरी यसलाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गरियोस् ।

६. प्रत्येक प्रदेशमा कम्तीमा एक/एक वटा श्रम कार्यालय रहने व्यवस्था गरी श्रम विवाद सिर्जना हुन नदिन श्रम निरीक्षण प्रणाली लागु गरियोस् । नीतिगत तहमा संवादका लागि संसदभित्र बहुपक्षीय आर्थिक-सामाजिक संयन्त्र निर्माण गरियोस् ।

७. नेपालभित्रै रोजगारीका फलदायी अवसर सिर्जना गर्न नयाँ औद्योगिक क्षेत्र स्थापना गरियोस् । ठुला परियोजनाको प्रारम्भ गरी आम रोजगारी सिर्जना गरियोस् ।

८. वैदेशिक रोजगारीमा रहेका श्रमिकको रेमिटेन्स र स्वदेशी श्रमिकको पारिश्रमिकलाई शेयर लगानीमा सदुपयोग गर्ने गरी जलविद्युत तथा अन्य परियोजनाहरू प्रारम्भ गरियोस् । यस प्रकृयाबाट श्रमिकहरूको क्रमशः उत्पादनको साधनमाथि पहुँच बढाउन सकियोस् ।

९. प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद् (सिटिइभिटी) जस्ता निकायको संलग्नता रहने गरी विदेशमा काम गरेर फर्किएका प्रवासी नेपालीको सीप परीक्षण गरी प्रमाणपत्र प्रदान गर्ने कार्य आरम्भ गरियोस् ।

१०. देशभर सडक व्यापारमा संलग्न स्वरोजगार श्रमिकहरूलाई व्यवस्थित गर्ने सबै नगरपालिकाका सडक व्यापारलाई व्यवस्थित गरियोस् । सडकलाई सुरक्षित र भरपर्दो बनाउने र व्यापारलाई समेत व्यवस्थित बनाउने कामको प्रारम्भ गरियोस् ।

११. देशभर कार्यरत स्वास्थ्य स्वयंसेवीहरूसँग विगतमा गरिएको सम्झौता कार्यान्वयन गर्न पोशाक भत्ता निजामती कर्मचारी सरह गरी अवकास पाउने वर्षमा सेवा सम्मान बापत उपदान दिने व्यवस्था गरियोस् ।

१२. बढ्दो महङ्गीको नियन्त्रण गर्न र कालोबजारीको अन्त्य गर्न प्रभावकारी कदम चालियोस् ।

१३. आधिकारिक ट्रेड युनियन (ऋद्यब) को निर्वाचन तत्काल गरियोस् र नियमित रूपमा सामूहिक सौदाबाजीको सुनिश्चितता गरियोस् ।

१४. बाल विकास केन्द्रलाई विद्यालय संरचनामा समावेश गरी बाल विकास केन्द्रमा कार्यरत शिक्षकको तलब, भत्ता राज्यले तोकेको न्यूनतम ज्याला सरह पुऱ्याउने व्यवस्था मिलाइयोस् ।

१५. सार्वजनिक क्षेत्रमा कार्यरत कर्मचारीहरूको तलब, भत्ता तथा सुविधा समयानुकूल वृद्धि गरियोस् ।

१६. कम आय भएका श्रमजीवीहरूलाई रासन कार्डको व्यवस्था गरियोस् ।

१७. मुलुकभित्रै रोजगारीको सिर्जना हुने खालका कार्यक्रमहरू बजेटमा समावेश गरियोस् ।

१८. नेपाल सरकारद्वारा वृद्धि गरिएको न्यूनतम ज्याला सबै तहमा कार्यान्वयन गरियोस् र कृषि लगायतका अनौपचारिक क्षेत्रमा कार्यरत श्रमजीवीहरूको न्यूनतम ज्याला तत्काल वृद्धि गरियोस् ।

१९. स्थानीय तहमा नै श्रमिकको पञ्जिकरण गर्ने व्यवस्था मिलाइयोस् ।

२०. भूकम्प पिडितहरूलाई आवश्यक राहत तथा अनुदानको तत्कालै व्यवस्था गरियोस् ।

२१. निति निर्माणको तहमा श्रमिकको प्रतिनिधित्व गराइयोस् ।

२२. विद्यमान आयकरको सिमा बृद्धि गरी रू. ५,००,००० ।- (पाँच लाख) पुऱ्याइयोस् ।

माथि उल्लेखित सुझावहरू बजेटमा समावेश हुने कुरामा हामी विश्वस्त छौं ।

इन्द्र देव मिश्र	**खिलानाथ दाहाल**
महासचिव	**अध्यक्ष**

अनुसूची-३

मई दिवस २०१६ का अवसरमा

संयुक्त ट्रेडयुनियन समन्वय केन्द्र (JTUCC) द्वारा जारी

प्रेश विज्ञप्ति

मई दिवस २०१६ लाई विश्वभरीका श्रमजीवीहरूले श्रमिकको ऐतिहासिक पर्वका रूपमा मनाइरहेका छन् । यस दिवसलाई हाम्रो मुलुकमा पनि विभिन्न कार्यक्रम सहित विभिन्न ट्रेड युनियनहरूद्वारा धुमधामले मनाइँदै आइएको कुरा विदितै छ । मे दिवस हरेक वर्ष विशेष खालको सन्देश सहित श्रमिकहरूको एकता, वीरता र संघर्षका गौरवमय गाथालाई प्रदर्शन गर्दै सम्पन्न हुने परम्परा विगतदेखि नै रहँदै आएको छ । विगतको मई दिवस र यो वर्षको मई दिवसमा विशेष फरक रहेको छ । मुलुकमा ऐतिहासिक संविधान निर्माण सम्पन्न भएर २०७२ आश्विन १३ मा नेपालको नयाँ संविधान घोषणा भएको छ र कार्यान्वयन प्रकृयामा अगाडि बढि रहेको छ । नयाँ संविधानमा श्रमिकहरूका सबै मुदाहरू समावेश नभए पनि केहि हकाधिकार अवश्यनै सुनिश्चीत भएको छ र आगामि दिनमा राज्यले जारी संविधानलाई श्रमिकको चाहाना अनुरूप संसोधन प्रकृयामा लैजाने छ भन्ने बिश्वास लिएका छौं ।

परिवर्तित परिस्थितिमा नेपालका सम्पूर्ण श्रमिकको हकहित संरक्षण गर्न श्रमिक आन्दोलनलाई सबल र सशक्त बनाउँदै लान जरूरी छ। पुँजिको विश्वव्यापीकरणले सिर्जना गरेको नकरात्मक प्रभावलाई न्यून पार्दै नेपाली श्रमिकलाई समृद्ध र सम्मानित बनाउनका लागि ट्रेड युनियनहरूको एउटै आवाज आजको आवश्यकता हो । यसै सन्दर्भमा नेपालका २० लाखभन्दा बढि श्रमिकहरू र ति श्रमिकहरूको प्रतिनिधित्व गर्ने १३ वटा ट्रेड युनियन महासंघहरू बीच शुरू भएको सहकार्यको थालनीले संयुक्त ट्रेड युनियन समन्वय केन्द्र(JTUCC) को स्थापना भई नियमित रूपमा संस्थागत प्रकृयामा अगाडी बढ्दै आएको छ ।

नेपालको अन्तरिम संविधान २०६३ खारेज भैसकेको र नयाँ संविधान जारी भैसकेको वर्तमान अवस्थामा देशको सबै ऐन नियमहरू पनि निर्माण गर्नु पर्ने हुँदा श्रमिक सँग सम्बन्धित विषयमा हाम्रो उपस्थिति र संलग्नता आवश्यक देखिएको छ र त्यसका लागि हामीले प्रभावकारी पहल गर्नुपर्ने आवश्यकता छ । त्यसैगरी वहुप्रतिक्षित श्रम ऐन र सामाजिक सुरक्षा ऐन संसदबाट पारित गराउन र गत वर्षको विनाशकारी भुकम्पले तहसनहस भएको हाम्रो देशको अर्थतन्त्रलाई सुधार गर्न र प्रभावितहरूको उचित व्यवस्थापन गर्न पनि त्यतिकै आवश्यक छ ।

नेपाली ट्रेड युनियन आन्दोलनमा फरक विचारधारा बोकेका विभिन्न ट्रेड युनियनहरू क्रियाशील रहे तापनि श्रमिकका साझा सवालमा सहकार्यका साथ वर्गीय आवाज बुलन्द गरिने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दै विद्यमान श्रमसम्बन्धी विषयहरूलाई प्राथमिकता दिदै यो वर्ष निम्न कार्यहरूमा ध्यान केन्द्रित गरिने छः

- सबै राजनीतिक दलहरूलाई संविधान सभाका बखत जारि आ-आफ्नो घोषणापत्रमा उल्लिखित प्रतिबद्धतालाई कार्यान्वयन गराउन दवाव दिने ।

- मुलुकमा रोजगारिको श्रृजना गर्नका निम्ति राजनितिक स्थिरता आबश्यक भएको हुँदा सो कार्यका निम्ति सहमती र सहकार्य गरी अगाडी बढ्न सबै राजनितिक दलहरूलाई अपिल गर्ने ।

- आइ.एल.ओ. का आधारभूत अभिसन्धिहरू ८७ र १०५, श्रमिकसँग संबन्धित महत्वपूर्ण अभिसन्धिहरू १०२, १८३, १७७ घरेलु श्रम सम्बन्धि अभिसन्धि १८९ लगायतका अभिसन्धिहरूको अनुमोदन गर्न र उक्त अभिसन्धिलाई कानुनमा समावेश गर्न पहल गर्ने ।

- झण्डै १ वर्ष अघि ट्रेड युनियन र रोजगारदाताहरूको संगठनहरूवीच सहमती कायम गरी श्रम ऐनको मस्यौदा माननीय मन्त्रीज्यु मार्फत सरकारलाई बुझाई सकिए पनि उक्त मस्यौदा विधेयकका रूपमा

समेत व्यवस्थापिका संसदमा प्रस्तुत भई सकेको र विगत ७ वर्ष देखि भ्रण्डै ६ लाख श्रमिकहरूले आफ्नो पारिश्रमिक बाट १ प्रतिशत रकम सामाजिक सुरक्षा वापत योगदान गर्दै आइरहको भएता पनि राज्यको उदासिनताका कारण जारी हुन नसकेका सामाजिक सुरक्षा ऐन जारी गराउन शसक्त पहल गर्ने ।

- नेपाल सरकारद्वारा बृद्धि भएको न्यूनतम ज्याला १७००/– सबै तहमा कार्यान्वयन गराउन र कृषि लगाएतका अनौपचारिक क्षेत्रमा कार्यरत श्रमजीविहरूको न्युनतम ज्याला तत्काल बृद्धि गराउन पहल गर्ने । हालसम्म राज्यबाट निर्धारित न्यूनतम ज्यालादर असमान एवं अवैज्ञानिक छ र यसको कार्यान्वयन पक्षसमेत प्रभावकारी नभएकाले आगामी दिनमा श्रम र रोजगारीका सबै क्षेत्रलाई समेट्ने गरी बढ्दो महङ्गीको अनुपातमा मर्यादित जीवनयापन गर्न सक्ने गरी न्यूनतम ज्याला निर्धारण एवं पुनरावलोकन गर्न पहल गर्ने ।

- औपचारिक तथा अनौपचारिक क्षेत्रमा संलग्न अधिकांश श्रमिकहरू सामाजिक सुरक्षाको दायराबाहिर नै रहेकाले उनीहरूलाई सामाजिक सुरक्षाको दायराभित्र ल्याउन विद्यमान कानूनी व्यवस्थामा परिमार्जन गरी सबै क्षेत्रका श्रमिकहरूलाई संचयकोष, उपदान, विमा, निवृत्तिभरण, मातृत्व संरक्षण, स्वास्थ्योपचार, असक्तता र वृद्धावस्थाको संरक्षणलगायतका सामाजिक सुरक्षा र संरक्षणको संवैधानिक व्यवस्था गर्ने । यसका लागि त्रिपक्षीय योगदानमा आधारित एकीकृत सामाजिक सुरक्षाकोष स्थापना गरी सामाजिक सुरक्षा र संरक्षणलाई संविधानमा मौलिक हकका रूपमा व्यवस्था गर्न प्रतिवद्ध रहने ।

- राज्यद्वारा पाखा पारिएका तथा सामाजिक उत्पीडनमा परेका सामाजिक समूहहरू, दलित, महिला, आदिवासी, जनजाति, मधेशी श्रमिकहरूको आर्थिक तथा सामाजिक अवस्था अत्यन्त विकराल रहेको हुँदा त्यस्ता खाले उत्पीडित श्रमिक र तिनका परिवारका लागि समेत सामाजिक न्याय र सामाजिक संरक्षणका योजनाहरू लागू गर्न प्रयत्नशील रहने

र गरिबीको रेखामुनि बाँच्न बाध्य असहाय, बृद्ध, असक्त श्रमिकको संरक्षण गर्न आवश्यक कानूनी अधिकार सुनिश्चित गर्न प्रयत्नशील रहने ।

- रोजगारी र श्रमको सुरक्षाका साथै राज्यको पूँजीपक्षीय सोचको अन्त्य गरी श्रम र पूँजीबीच सन्तुलित व्यवहार गर्ने श्रमिकपक्षीय राज्यप्रणालीको निर्माण गर्नु आजको खाँचो हो । यसकालागि द्धिपक्षीय र त्रिपक्षीय सामाजिक संवादका माध्यमबाट सुमधुर औद्योगिक सम्बन्ध एवं असल श्रमसम्बन्ध कायम गर्न प्रयासरत रहने साथै ठोस राष्ट्रिय औद्योगिक नीति तर्जुमा र कार्यान्वियनका लागि आवश्यक दवाव दिने ।

- सार्वजनिक क्षेत्रमा नियुक्ति र कार्यरत श्रमिकहरूको सरूवा, बढुवा आदि प्रक्रियाहरूमा नियमसङ्गत र पारदर्शी ढङ्गबाट गराउन आवश्यक कार्य गर्ने ।

- अझै पनि समाजमा विद्यमान बालश्रम, बँधुवाश्रम, दासता, जाति, धर्म तथा क्षेत्रका आधारमा गरिने भेदभाव, लैङ्गिक विभेद जस्ता अनुचित र शोषणमूलक श्रमअभ्यास कायमै रहेका हुँदा त्यस्ता अनुचित र शोषणमूलक व्यवहारको अन्त्य गरी उत्पादनशील रोजगारी, कामका अधिकारसम्बन्धी आधारभूत सिद्धान्तहरूको पालना, मर्यादित काम र सामाजिक सम्वादको प्रवर्द्धनका लागि प्रतिबद्धताका साथ क्रियाशील रहने ।

- श्रमिक शक्तिलाई सङ्गठित गर्दै र नेपालको श्रमिक आन्दोलनलाई सबल र सक्षम बनाई ट्रेडयुनियनको संस्थागत विकास गर्न र रोजगारीको सुरक्षा एवं श्रमिकको क्षमता अभिवृद्धि गर्न राज्यद्वारा प्रस्तुत हुने वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा श्रमक्षेत्र र ट्रेडयुनियन महासंघहरूद्वारा गरिने चेतनामूलक कार्यक्रमहरूका निम्ति वार्षिक बजेट विनियोजन गर्ने व्यवस्था गर्न आवश्यक पहल गर्ने ।

- बर्तमान संविधानमा अन्य आयोगहरूको व्यबस्था भएपनि श्रमिक आयोग गठनको व्यवस्था नभएकोले श्रमआयोग गठनका लागि बैधानिक व्यबस्था गराउन आवश्यक पहल गर्ने। राज्यको निति निर्माण लगायतका सम्पुर्ण

संरचनामा १०% श्रमिकको अनिवार्य प्रतिनिधित्वको व्यवस्था गराउन पहल गर्ने। कार्यथलोमा मताधिकारको ब्यवस्था गर्न आवस्यक पहल गर्ने।

- गरीबी निवारण र रोजगारी अभिवृद्धिका निम्ति जनता तथा श्रमजीवी वर्गका लागि सुलभ शिक्षा र आधारभूत स्वास्थ्यसेवा अनिवार्य सर्त भएकाले शिक्षा र स्वास्थ्यमा देखिएको विभेद अन्त्य गरी शिक्षा तथा स्वास्थ्य सेवामा पहुँच सुनिश्चत गर्ने।

- बदलिँदो आर्थिक एवं सामाजिक परिवेशमा राष्ट्रिय नीति एवं कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा श्रमिक वर्गलाई समेत सहभागी गराउन र सङ्घीय राज्य प्रणालीको व्यवस्था गर्दा श्रमिक वर्गको सम्मानजनक वर्गीय समावेशीकरणका लागि पहल गर्ने।

- वैदेशिक रोजगारमा जाने नेपाली श्रमिकहरूको पारिश्रमिक, ट्रेडयुनियन अधिकार र रोजागारीको सुनिश्चितता र सुरक्षालगायत अन्य आधारभूत अधिकारहरूको ग्यारेण्टी गरी अन्तर्राष्ट्रिय श्रममापदण्ड लागू गर्न वैदेशिक रोजगार ऐन र सोसम्बन्धी कानूनहरूमा समसामयिक संशोधन एवं परिमार्जन गर्न-गराउन प्रयत्नशील रहने र राज्यलाई कुटनीतिक संरक्षणका निम्ति आवश्यक पहल गर्न दवाव दिने।

- नीति निर्माण तथा निर्णय प्रक्रियाका सबै तहमा ट्रेडयुनियनहरूको प्रतिनिधित्वविना श्रमिकको वर्गीय अधिकार सुनिश्चित नहुने हुँदा राज्यका नीतिनिर्माण र निर्णय प्रक्रियामा ट्रेडयुनियनको अनिवार्य प्रतिनिधित्वका निम्ति दवाव सिर्जना गर्ने। साथै रोजगारी लगायत राज्यसंरचनाका सबै तहमा श्रमिक महिलाहरूको समेत अनिवार्य प्रतिनिधित्व गराउन पहल गर्ने।

- नेपालको श्रमिक आन्दोलनलाई अझै उन्नत र विकसित तुल्याई गतिशील, बहुलतामा आधारित र अनेकतामा एकतालाई सुनिश्चित गर्ने खालको प्रतिनिधिमूलक श्रमसंसदको ढाँचामा संयुक्त ट्रेडयुनियन

परिषद्को प्रवर्द्धन र विकास गर्नु आवश्यक भएकाले यसका निम्ति कानूनी संरचनाको व्यवस्था गर्न आवश्यक पहल गर्ने।

- प्रादेशिक संरचना अनुरूप ट्रेड युनियन ऐनलाई आवश्यक संशोधन गराउन र विधमान बोनस ऐनमा संशोधन गरी कल्याणकारी कोष सम्वन्धी विधमान व्यवस्थालाई श्रमिकको हितमा पुनरावलोकन गराउन पहल गर्ने।

- बन्द उद्योग संचालनका निम्ती आवश्यक पहल गर्ने।

- नेपालमा हाल सम्म व्यवसायजन्य रोगको पहिचान, अध्ययन, अनुसन्धान र निदान सम्वन्धि कुनै कार्य भएको छैन। यस सम्वन्धमा काम गर्ने गरी नेपाल सरकारले अनसन्धान गर्ने र उपचार गर्ने काम गर्न छटै अस्पतालको स्थापना गराउन।

- औद्योगिक, पर्यटन, यातायात र निर्माण क्षेत्र लगायतका सवै क्षेत्रका श्रमिकहरूको दर्घटना बीमालाई अनिवार्य गरी यसलाई प्रभावकारी कार्यन्वयन गराउन पहल गर्ने।

- प्रत्येक प्रदेशमा कम्तीमा एक/एक वटा श्रम कार्यालय रहने व्यवस्था गरी श्रम विवाद सिर्जना हुन नदिन श्रम निरिक्षण प्रणाली लागु गराउन। नीतिगत तहमा सम्वादका लागि संसदभित्र वहपक्षीय आर्थिक-सामाजिक संयन्त्र निर्माण गराउन पहल गर्ने।

- वैदेशिक रोजगारीमा रहेका श्रमिकको रेमिटेन्स र स्वदेशी श्रमिकको पारिश्रमिकलाई शेयर लगानीमा सदुपयोग गर्ने गरी जलविधुत तथा अन्य परियोजनाहरू प्रारम्भ गरियोस। यस प्रकृयाबाट श्रमिकहरूको

क्रमशः उत्पादनको साधनमाथि पहुँच बढाउन प्रयत्न गर्ने ।

- प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद (सिटिइभिटी) जस्ता निकायको संलग्नता रहने गरी विदेशमा काम गरेर फर्किएका प्रवासी नेपालीको सीप परीक्षण गरी प्रमाणपत्र प्रदान गर्ने कार्य आरम्भ गराउन पहल गर्ने ।
- बढदो महङ्गीको नियन्त्रण गर्न र कालाबजारीको अन्त्य गराउन दवाव सृजना गर्ने ।
- आधिकारिक ट्रेड युनियन (CBA) को निर्वाचन तत्काल गराई नियमित रूपमा सामहिक सौदाबाजीको सनिश्चितता गराउन विभिन्न महासंघका संरचनाहरूलाई परिचालन गर्ने ।
- सार्वजनिक क्षेत्रमा कार्यरत कर्मचारीहरूको तलब. भत्ता तथा सविधा समयानुकुल बृद्धि गराउन पहल गर्ने ।
- कम आय भएका श्रमजीविहरूलाई रासन कार्डको व्यवस्था गराउन पहल गर्ने ।
- स्थानिय तहमा नै श्रमिकको पंजिकरण गर्ने व्यवस्था गराउन पहल गर्ने ।
- भकम्प पिडितहरूलाई आवश्यक राहत तथा अनदानको तत्कालै व्यवस्था गराउन पहल गर्ने ।

- वैदेशिक रोजगारमा बिद्यमान शुन्य लागत प्रणालीको प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गराउन र बेदेशिक रोजगारमा जाने श्रमिकहरूलाई प्रस्थान गर्नु अघि दिने अभिमुखिकरणको नाममा प्रतिकामदार ७०० रू ठगि भैरहेकोले सो ठगि तरन्त रोकि सरकारले अधिकारिक निकाय बाट निशुल्क अभिमुखिकरण दिने व्यबस्था गराउन पहल गर्ने ।

यो मे दिवसबाट हामी हाम्रा साझा प्रयास र सहकार्यलाई अरू सघन र सशक्त बनाउन प्रयत्नरत छौँ । सम्पूर्ण श्रमजीविवर्गलाई यस अवसरमा शुभकामना दिँदै श्रमिकको सम्मान र समृद्धिका लागि साझा अवधारणाका साथ शसक्त तथा सबल रूपले संयुक्त प्रयत्नमा लाग्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछौँ । साथै विदेशमा रहेका नेपाली श्रमिक, विश्वभरिका सम्पर्ण श्रमजीवी तथा श्र*मिकका प्रतिनिधि सङ्गठनहरूलाई पनि हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दछौँ ।*

इन्द्र देव मिश्र
महासचिव

खिलानाथ दाहाल
अध्यक्ष

अनुसूची ४

पत्र संकेत : LM,05_9.2016

मितिः-२०७३/०२/१७

माननीय मन्त्री ज्यू,
श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय
नेपाल सरकार
सिंहदरवार काठमाडौ ।

विषयः- ज्ञापन पत्र पेश गरिएको सम्वन्धमा ।

महोदय,

नेपालमा क्रियाशिल सवै ट्रेड युनियन महासंघहरू मिलेर हामीले संयुक्त ट्रेड युनियन समन्वय केन्द्र (JTUCC) को स्थापना गरी काम गर्दै आएको व्यहोरा यहाँलाई अवगत नै छ । विविधतामा एकता कायम गरी हामीले श्रम क्षेत्रको निति निर्माणमा नेपाल सरकार, रोजगारदाता संगठन र अन्य निकाय समक्ष साझा अवधारणा प्रस्तुत गर्दै आएका छौं । व्त्ऋत्ऋ ले श्रमसँग सरोकारका विषयहरूमा आफ्ना धारणा सार्वजनिक गर्दे सरकार समक्ष पटक पटक ज्ञापन पत्र समेत बुझाउदै आएको छ । संविधानसभा बाट संविधान जारी भएपछि नेपाल सरकारले पहिलोपटक वजेट पेश गर्दा कर्मचारीहरूको २५% तलव वृद्धि गरिने कुरा सकारात्मक रहेको भएतापनि सरकारले बजेट प्रस्तुत गर्दा आम श्रमिकहरू, ज्याला आर्जकहरूको विषयमा समेत संवोधन हुनु पर्दछ भन्ने हाम्रो मान्यता रहेको छ ।

भुकम्प र अघोषित नाकावन्दीले नेपालको अर्थतन्त्र अफ्ठयारो अवस्थामा पुगेको भएतापनि यस अवधिमा भएको मुल्य वृद्धिको आधारमा सवै क्षेत्रका श्रमिकहरूको पारीश्रमिकमा वृद्धि होस भन्ने हामीले अपेक्षा गरेका छौ । यसैगरि आ.व. २०७३।०७४ को बजेट प्रस्तुत गर्दा बन्द हड्ताल गर्दा क्षतीपुर्ती गराउने प्रावधान उल्लेख गरिएको कारण ट्रेड युनियनले कानून बमोजीम हड्ताल गर्न पाउने अधिकारलाई नियन्त्रण गर्न खोजिएको होकी भन्ने आभास भएको छ । तसर्थ

निम्न व्यहोरा समावेश गरी माननिय मन्त्री ज्यू समक्ष यो ज्ञापन पत्र पेश गर्दछौं ।

१. विद्यमान श्रम ऐनलाई प्रतिस्थापन गर्न बनेको विधेयक र सामाजिक सुरक्षा विधेयकलाई संसदबाट पारित गरी श्रमिकका लागि योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम यसै आर्थिक वर्षबाट प्रारम्भ गरियोस ।

२. निति निर्माणको तहमा श्रमिकको प्रतिनिधित्व गराइयोस् ।

३. अधिकार सम्पन्न संवैधानिक श्रम आयोगको व्यवस्था गरियोस् ।

४. भुकम्प पिडितहरूलाई आवश्यक राहत तथा अनुदानको तत्कालै व्यवस्था गरियोस् ।

५. स्थानिय तहमा नै श्रमिकको पंजिकरण गर्ने व्यवस्था मिलाइयोस् ।

६. सवै क्षेत्रमा आधिकारिक ट्रेड युनियन (ऋद्यब) को निर्वाचन तत्काल गरियोस् र नियमित रूपमा सामुहिक सौदाबाजीको सुनिश्चितता गरियोस् ।

७. वैदेशिक रोजगारीमा रहेका श्रमिकको रेमिटेन्स र स्वदेशी श्रमिकको पारिश्रमिकलाई शेयर लगानीमा सदुपयोग गर्ने गरी जलविधुत तथा अन्य परियोजनाहरू प्रारम्भ गरियोस । यस प्रकृयाबाट श्रमिकहरूको क्रमशः उत्पादनको साधनमाथि पहुँच बढाउन सकियोस् ।

८. कम आय भएका श्रमजीविहरूलाई रासन कार्डको व्यवस्था गरियोस् ।

९. प्रादेशिक संरचना अनुरूप ट्रेड युनियन ऐनलाई आवश्यक संशोधन गरीयोस् । विद्यमान बोनस ऐनमा संशोधन गरी कल्याणकारी कोष सम्वन्धी विद्यमान व्यवस्थालाई श्रमिकको हितमा पुनरावलोकन गरियोस् ।

१०. नेपालमा हाल सम्म व्यवसायजन्य रोगको पहिचान, अध्ययन, अनुसन्धान र निदान सम्वन्धि कुनै कार्य भएको छैन । यस सम्वन्धमा काम गर्ने गरी नेपाल सरकारले अनुसन्धान गर्ने र उपचार गर्ने काम गर्न छुटै अस्पतालको स्थापना गरीयोस् ।

११. औद्योगिक, पर्यटन, यातायात र निर्माण क्षेत्र लगायतका सवै क्षेत्रका

श्रमिकहरूको दुर्घटना बीमालाई अनिवार्य गरी यसलाई प्रभावकारी कार्यन्वयन गरीयोस् ।

१२. प्रत्येक प्रदेशमा कम्तीमा एक/एक वटा श्रम कार्यालय रहने व्यवस्था गरी श्रम विवाद सिर्जना हुन नदिन श्रम निरिक्षण प्रणाली लागु गरियोस । नीतिगत तहमा सम्वादका लागि संसदभित्र वहुपक्षीय आर्थिक-सामाजिक संयन्त्र निर्माण गरीयोस् ।

१३. नेपाल भित्रै फलदायी रोजगारीको अवसर सृजना गर्न नयाँ औद्योगिक क्षेत्र स्थापना गरीयोस । ठुला परियोजनाको प्रारम्भ गरी आम रोजगारी सिर्जना गरियोस् ।

१४. प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद (CTEVT) जस्ता निकायको संलग्नता रहने गरी विदेशमा काम गरेर फर्किएका प्रवासी नेपालीको सीप परीक्षण गरी प्रमाणपत्र प्रदान गर्ने कार्य आरम्भ गरियोस् ।

१५. देशभर सडक व्यापारमा संलग्न स्वरोजगार श्रमिकहरूलाई व्यवस्थित गर्ने सबै नगरपालिकाका सडक व्यापारलाई व्यवस्थीत गरीयोस । सडकलाई सुरक्षित र भरपर्दो वनाउने र व्यापारलाई समेत व्यवस्थीत बनाउने कामको प्रारम्भ गरियोस् ।

१६. देशभर कार्यरत स्वास्थ्य स्वयंसेवीहरूसंग विगतमा गरिएको संझौता कार्यान्वयन गर्न पोशाक भत्ता निजामती कर्मचारी सरह गरि अवकास पाउने वर्षमा सेवा सम्मान वापत उपदान दिने व्यवस्था गरीयोस् ।

१७. बढ्दो महङ्गीको नियन्त्रण गर्न र कालाबजारीको अन्त्य गर्न प्रभावकारी कदम चालियोस् ।

१८. बाल विकास केन्द्रलाई विद्यालय संरचनामा समावेश गरी बाल विकास केन्द्रमा कार्यरत शिक्षकको तलब, भत्ता राज्यले तोकेको न्युनतम ज्याला सरह पुऱ्याउने व्यवस्था मिलाइयोस् ।

१९. नेपाल सरकारद्धारा बृद्धि गरिएको न्यूनतम ज्याला सबै तहमा कार्यान्वयन गरियोस् र कृषि लगायतका अनौपचारिक क्षेत्रमा कार्यरत श्रमजीविहरूको

न्यूनतम ज्याला तत्काल बृद्धि गरियोस् ।

२०. विद्यमान आयकरको सिमा बृद्धि गरी रू. ५,००,००० ।- (पाँच लाख) पुऱ्याइयोस् ।

२१. अन्तर्राष्ट्रिय श्रम संगठनको संगठन गर्न पाउने अधिकार संवन्धि अभिसन्धि ८७ लाई अनुमोदन गरियोस ।

२२. वस्तु तथा सेवा उत्पादन गर्ने क्रममा विभिन्न तहमा कार्यरत श्रमजीवीहरूको मर्यादित काम (Decent work) लाई सुनिश्चितता गर्नका निमित्त अन्तर्राष्ट्रिय श्रम संगठन (ILO) द्धारा प्रस्तुत आपूर्ति संजाल (Supply chain) संवन्धि अवधारणालाई सरकारको तर्फवाट सकरात्मकरूपमा अगाडि बढाइयोस ।

२३. महाभुकम्प पश्चात मर्यादित रोजगारीका सन्दर्भमा नेपालका ट्रेड युनियनहरूद्धारा तय गरिएको मार्ग चित्र (Road map) मा तल्कालिन श्रममन्त्री माननिय टेक बहादुर गुरूङ्ग, रोजगारदाता परिषदका अध्यक्ष, अन्तर्राष्टिय श्रम संगठनका प्रतिनिधि लगायत ट्रेड युनियनहरूको तर्फवाट हस्ताक्षर गरिएको स्मरण गराउँदै यसलाई तत्कालै व्यवहारमा लागू गरियोस् र सरकारद्धारा गठित पू:ननिर्माण प्राधिकरणको सवै तहको संरचनामा ट्रेड युनियनलाई प्रतिनिधित्व गराईयोस ।

२४. माननिय अर्थ मन्त्री द्धारा आ.व ७३/७४ को बजेट प्रस्तुत गर्ने क्रममा बन्द हड्ताल गरेमा सम्बन्धित पक्षले क्षतिपूर्ति तिर्नु पर्ने प्रावधान राखिएकोमा उक्त प्रावधानले ट्रेड युनियन अधिकारलाई समेत नियन्त्रण गर्ने भएको हुँदा सो प्रावधानलाई तत्कालै हटाउने व्यवस्था गरियोस् ।

इन्द्र देव मिश्र	खिलानाथ दाहाल
महासचिव	अध्यक्ष

अनुसूची-५

प्रेस विज्ञप्ति

व्यवस्थापिका संसदबाट मिति २०७३/६/१२ गते पारित औद्योगिक व्यवसाय सम्बन्धि कानूनलाई संशोधन र एकीकरण गर्न बनेको विधेयक २०७१ सम्बन्धमा हाम्रो गंभीर ध्यानाकर्षण भएको छ। औद्योगिक व्यवसायलाई थप प्रवर्द्धन गरी उत्पादकत्व बृद्धिसँगै रोजगारी बृद्धि हाम्रा पनि प्रमुख मुद्दा हुन्। व्यवस्थापिका संसदवाट ऐन संशोधन गर्दा श्रमसंग सम्बन्धीत बिषयमा मुलुकका प्रमुख ट्रेड युनियन महासंघहरूसंग छलफल, समन्बय र सहमति गर्नु पर्नेमा सो नगरी एकतर्फीरूपमा संसदवाट पारित गरेकोमा हाम्रो गम्भिर बिमति छ। उक्त ऐनको दफा ४७ को उपदफा ६ र ७ को व्यवस्थाले श्रमजीवीको ट्रेड युनियन अधिकार सम्बन्धी मौलिक हकलाई एकातिर बन्देज गरेको छ भने अर्कोतिर अन्तर्राष्ट्रिय श्रम संगठनको आधारभूत महासन्धिहरू ८७ (संगठन स्वतन्त्रता) र ९८ (सामूहिक सौदाबाजी) भावना विपरित रहेको हाम्रो ठहर छ।

निरंकुस शासनकालमा श्रमिकको हडतालको अधिकार खोस्न र हडतालको अधिकारमा प्रतिवन्ध लगाउने गरी जारी गरेको सुचनाहरूको विरूद्धमा नेपालका ट्रेड युनियनहरूले आई एल ओ मा दायर गरेको मुद्दाहरू (मुद्दा नं २१२० र २३४०) मा नेपाल सरकारले ति कानून परिवर्तन गर्ने प्रतिवद्धता जनाएको थियो। तर त्यो प्रतिवद्धताको विपरीत व्यवस्थापिका संसदले श्रमिक विरोधी नयाँ कानून पारित गरी श्रमसम्बन्धको तराजुलाई असन्तुलित पारेको छ।

नेपाल सरकारले अनुमोदन गरेको अन्तर्राष्ट्रिय श्रम संगठन (ILO) महासन्धि १४४ अनुसार श्रम सम्बन्धि विषयहरूलाई सरोकारवालाहरूको सहमतिमा नीति तथा कानूनहरू बन्नु पर्ने र सो सम्बन्धमा बन्द हड्ताल र **नो वर्क नो पे** जस्ता बिषय बिबादित रहि अन्तर्राष्ट्रिय श्रम संगठन (ILO) र सरकारको रोहबरमा रोजगारदाता र ट्रेड यूनियनको छाता संगठनको सहमतिमा सामाजिक सुरक्षा ऐन र श्रम ऐन व्यवस्थापिका संसदमा प्रस्तुत भई संसदीय समितिमा

छलफलकै क्रममा रहेको अवस्थामा एकाएक उक्त ऐनहरूलाई छायाँमा पारी यो ऐन ल्याउनुले हामीलाई विस्मित तुल्याएको छ। यसर्थ उक्त ऐनको दफा ४७ को उपदफा ६ र ७ श्रमजीवि वर्गकोलागि पूर्णरूपमा अमान्य भएकोले सो दफा हटाउन माँग गर्दछौ। हाम्रो संविधानले प्रतिवद्धता जनाए अनुरूप लोकतान्त्रिक तथा समाजवादन्मूख राज्य व्यवस्थाको विधि र आचरण अनुसार ट्रेड युनियन गतिविधि र अधिकारलाई निर्वाधरूपमा संचालन गर्ने वतावरण तयार पार्न अपिल गर्दछौ।

नेपालका दसवटा ट्रेड युनियन महासँघहरू र ति महासँघका २० लाख सदस्यहरूको छाता संगठन संयुक्त ट्रेड युनियन समन्वय केन्द्र (JTUCC) अझै पनी श्रमिक तथा रोजगारदाताहरूको विचमा भएको सहमती वमोजिम अगाडि बढ्न र तद्अनुरूपको कानूनलाई पालना गर्न गराउन तयार छ। सो विपरीत वनेको औद्योगीक व्यवसाय ऐनलाई पुर्णत अस्वीकार गर्दै अन्तराष्ट्रिय श्रम संगठनमा मुद्दा दायर गर्ने प्रकृया अगाडि बढाउन र आवस्यकताअनुसार दवावमूलक कार्यक्रम संचालन गर्न बाध्य हुनेमा समेत सम्बन्धित पक्षलाई जानकारी गराउँदछौं। तसर्थ, हामी, नेपाल सरकारलाई उक्त ऐनको श्रमिक विरोधी प्रावधानहरू तत्काल खारेज गर्न माग गर्दछौ।

महामहिम राष्ट्रपतीज्यु समक्ष नेपालको संविधानको धारा ११३ को उपधारा (३) वमोजिम सन्देश सहित सदनमा पुनर्विचारको लागी पठाउन आग्रह गर्दछौ।

तसर्थ उक्त दफा नहटाई सो ऐन लागु गर्न खोजिएमा त्यसवाट उत्पन्न हुने परिस्थितिप्रति राज्य पक्ष र राजनैतिक दलहरू नै जिम्मेवार हुनु पर्ने ब्यहोरा समेत अनुरोध गर्दछौ।

२०७३/६/२०

(खिलानाथ दाहाल)

अध्यक्ष

विद्यमान श्रम क्षेत्रमा प्राथमिकताको क्रममा रहेका मुद्दाहरू

- सामाजिक सुरक्षा र श्रमसँग सम्बन्धित विधेयक पारित एवं अनौपचारिक क्षेत्र लगायत सवै क्षेत्रका श्रमजीवीहरूका निम्ति सामाजिक सुरक्षाको प्रत्याभूति तथा प्रभावकारी कार्यान्वन ।
- मुलुकमा रोजगारीको सिर्जना र अर्थतन्त्रको सुधारका निम्ति सहमतिको निर्माण ।
- श्रम निरिक्षण प्रणालीको व्यवस्था ।
- सरकारद्वारा २०७२ सालमा बृद्धि गरिएको न्यूनतम ज्याला रू. १७००।- को सवै तहमा कार्यान्वयन र कृषि क्षेत्र लगायत सवै क्षेत्रका निम्ति न्यूनतम ज्यालाको निर्धारण ।
- सवै क्षेत्रमा आधिकारीक ट्रेड यूनियनको अनिवार्य निर्वाचन ।
- संवैधानिक श्रम आयोगको व्यवस्था ।
- बैदेशिक रोजगारीमा विद्यमान शुन्य लागत प्रणालीको प्रभावकारीरूपमा कार्यान्वयन ।
- स्थानीय तहमा श्रमिक पञ्जिकरणको व्यवस्था ।
- उपयुक्त शीपको श्रृजना गर्दै स्वदेशमा नै रोजगारीको सुनिश्चितता ।
- ILO अभिसन्धिहरू ८७, १८९, १८३, १०२, १७७ को अनुमोदन ।
- राज्यको नीति निर्माणको तहमा १०% श्रमिकको प्रतिनिधित्वको सुनिश्चितता ।
- महंगीको मार खेप्न बाध्य श्रमजीवीहरूका निम्ति राशन कार्डको व्यवस्था ।
- आकाशिदो महंगी नियन्त्रण एवं कालोबजारीको अन्त्य ।
- भुकम्प पीडितलाई आवश्यक राहत एवं अनुदानको व्यवस्था र पुनर्निर्माण प्राधिकरणमा श्रमिकको प्रतिनिधित्व ।
- सुरक्षित एव मर्यादित बैदेशिक रोजगारीको प्रत्याभूति ।
- कार्यथलोबाटै कामदारको मताधिकारको सुनिश्चितता ।
- बन्द उद्योगको संचालनका निम्ति वातावरण निर्माण ।
- उर्जा संकट र विद्युत कटौतीको अन्त्य ।
- ट्रेड युनियन नियमावली संशोधन ।

Ref: ILO, GENEVA, 01_11_2016

Date: November 17, 2016

To
The Chairperson
Committee on Freedom of Association
The Governing Body
International Labour Organisation (ILO), Geneva

Subject: *Complaint against Government of Nepal and legislature parliament on*
Violation of the Trade Union Rights by curtailing right to strike in all Industrial Enterprises

1. *Joint Trade Union Coordination Centre (JTUCC) is a common centre for all registered Trade Union Confederations (list of affiliates are in annex 1) of Nepal. Normally, Government of Nepal consulted trade union confederations in all matters relating to Labour and employment issue and discussed it in the Central level Labour advisory Committee. Nepal has ratified the Tripartite Consultation Convention 1976 (No 144).*
2. *Recently, the parliament has adopted the Industrial Enterprises Bill in line of the draft submitted by the Ministry of Industry. According to the preamble of the bill, the main aim is to provide facilities concession and tax rebate to industry by the government. It wants to create investment friendly environment to replace import by increasing export through enhancing national productivity and employment opportunities within the country. The Bill contains different chapters containing Preliminary provision, Registration and Regulation of Industry, Provision on Classification of Industry*

and Fixed Capital structure, Creation of Industry and Investment Promotion Board, Provision relating to Concession, Facility and Discounts to be provided to Industry, Provision relating to Single Entry system, Provision on Sick Industry, Provision on Punishment and Appeal, and Miscellaneous Provision. None of the Chapter contains the rights, remuneration, and benefit of the workers including their duties and responsibilities.

3. *However, the clauses 47 of the Bill (in the final text it will be clause 45) contain the provision relating to Industrial Human Resources under Miscellaneous provision. The provision is as fallows:*

Industrial Human Resource:

(1) *The human resource required for any industry shall be recruited from among Nepali citizens.*

(2) *Not withstanding anything contained in sub-section (1) above, if a human resources could not be available for any particular skilled or Capacity among Nepalese citizens for the Industry, after publishing an advertisement in national level public newspapers or incase of high rank Management post, as per the recommendation of Department (the Department of Industry) pursuant to sub-clause (3), the Industry may appoint Foreign National with prior approval of the Department of Labour for a maximum period of five years.*

(3) *Before recommendation for the purpose of the Sub clause (2) above, the department should examine if the Industry tried to find the required skill or capable human resources from among Nepalese citizen, whether human resources having such skill or capacity is required to the industry or not, and confirmed that such skill and capacity is required and such human resources is not available in Nepal, in only such case issue a recommendation to the Department of Labour for its approval.*

(4) *The tenure of highly skilled human resources appointed as per the Sub Clause (2), can be re-appointed for two years incase such human resources could not be available in Nepal after receiving approval as per sub clause (3).*

(5) *A foreign national who is working in any industry pursuant to Sub-section (2) above and who is from a country wherein convertible foreign currency is in circulation, may repatriate his/her salaries, allowances, emoluments, etc., in convertible foreign currency in an amount not exceeding seventy five percent of such salaries, allowances and emoluments.*

(6) *The principle of No works No pay applicable in the Industry to increase industrial productivity and create sound industrial relation. In shall be implemented as per the existing labour and other prevailing laws.*

(7) *The workers and employees of the Industry should not involve in any activity which create obstacle to operation of the industry or any action like strike or band.*

However, the sub clause may not make any adverse effect to submit genuine demand before management by workers and employee peacefully and it mutual settlement.

(8) *Incase the dispute could not be settled under the sub clause (7), the dispute shall be referred to the tribunal constituted under the prevailing law and the decision of the tribunal shall be final and binding*

The parliament also adopted the Special Economic Zone Act 2016 and which contain similar provision on ban on all strike by Workers.

4. *Nepal has been ratified ILO Tripartite Consultation Convention 144 on 21 March 1995. We are consulted during the discussion of drafting of Labour Act and Social Security Act. However, Trade union never consulted during the drafting of Industrial Enterprises Act, which contain anti labour provision as stated above. In the parliament, we*

requested to remove anti labour provision during the discussion called by sub committed on the Act. However, the parliament also did not listen our views. It is also clear violation of the decision made by CFA on the case no 2412 (Para 1139) where "The Committee draws the attention of the Government (of Nepal) to the importance of prior consultation of workers' organizations before the adoption of any legislation affecting their rights [see Digest, op. cit., paras. 929 and 930], and requests the Government to ensure the application of this principle in the future."

5. *In fact, Nepali industry faced tremendous strike and Nepal Band (General strike in Nepali language) called by political parties, cast groups, regional groups and parties, and employers themselves. Last year, more than 5 month long general strike called by Madheshi parties in southern part of Nepal where Local unit of employer organisation also involve. This year, almost transport sector paralyses due to strike called by Transport Employers Federation to reduce the traffic fines. During a decade, in total strike and Band called by all groups, around 64% called by political parties, and affiliated organisation and 30 % Band called by Federation of Nepalese Chamber of Commerce and Industry and its affiliate industrial Federation or local chapter. Only 6% around strike called by Trade Union Federation and affiliates in Nepal. We think, if we calculate it by Man Days Lost formula, ratio of workers strike may be less than that. However,*
    a. *The Act do not prohibit strike and Band called by political parties, and its affiliate organization,*
    b. *The Act do not prohibit Nepal Band or Band in any area called by Employers organisation*
    c. *The act do not prohibit any lock out called by employer in any industry*
    d. *The act allowed to closure on the part of employer*
    e. *The act imposed so called no work no pay principle even if strike and band called by employer, political parties and allied organisation.*

    Therefore, we termed this provision as anti-labour provision and which cannot be accepted.

6. *We believe that the strike is suspension of work on the part of workers. It is inherent right of workers to suspend the work if the remuneration or benefit or work environment is not favourable to them. Similarly, workers should not make liable any kind of forceful stoppage of work by employer or political parties and cast or regional groups. It is gross injustice to the workers in case their payment has been stopped (in the name of so-called principled of no work no pay) due to band or strike which is not called by workers.*
7. *Industrial Enterprise Act recently passed by the parliament did not conformity with the provision of Constitution of Nepal and ILO convention no 98 and 87 as well. Article 34 of the constitution of Nepal conferred right to labour as follows:*

    34. Right to labour: *(1) Every worker shall have the right to be protected by fair labour practice. Explanation: For the purposes of this Article, "worker" means a labourer or worker who does physical or mental work for an employer in consideration for remuneration.*

    (2) Every worker shall have the right to fair remuneration, facilities and contributory social security.

    (3) Every worker shall have the right to form and join trade unions and to engage collective bargaining, in accordance with law.

    The constitution clearly mentioned about the right of workers to bargain collectively. The case laws and principle adopted by the ILO clearly says that without right to strike, right to bargaining collectively could not exist. Thus, prohibition on right to strike by Industrial Enterprises Act and Special Economic Zone Act is clear violation of ILO Right to organize

and Collective Bargaining Convention 98 which is ratified by Nepal. As a member state of ILO, Nepal also obliged to respect and enforces the provision of Freedom of Association and Protection of Right to organize Convention 87, because it is a fundamental labour standard under ILO declaration on Fundamental Principle and Right at work adopted by ILO Conference 1998.

Similarly, the provision of the recently palled bill contradictory with the Labour Act 1992 and Trade Union Act 1993 have guaranteed the union's right to organise, assemble, peacefully demonstrate, and bargain collectively including legitimate right to strike. It also violets the agreement between Employer organization and Trade Unions signed on 14 Oct 2014 and submitted to Ministry of Labour during the drafting of Labour Bill 2014 which is still under consideration of Parliament.

8. *Despite the repeated instruction made by Governing Body of ILO through Case No. 2120 and 2340, government of Nepal still violets to ILO c. 98 and 87 government has curtailed the rights of workers in an insulting manner. For an instance the misuse of Essential Service Act 1957 to impose it in order to smash the rights of workers in different 17 services by publishing a notification in the official, gazette of 25th April 2016, Which are;*
   - *Postal Service*
   - *All types of broadcasting, print media*
   - *Tele Communication and Mass Media Service*
   - *Transportation including road, air and marine*
   - *Work related to civil aviation and maintenance of aircraft and security*
   - *Service on railway station and government storages*
   - *Mint and government Print service*
   - *Manufacturing equipments of defence & allied*

   - *Electricity Supply Service*
   - *Drinking Water Supply Service*
   - *Hotel, Motel, Restaurant, Resort and tourism related other similar kinds of services*
   - *Import and distribution of petroleum goods*
   - *Hospital, health centres and manufacturing establishment of Medicines and distributive services*
   - *Banking Services*
   - *Garbage collection, transfer and recycling service*
   - *Insurance Service*
   - *Import, Export, Storage and Distribution of daily consumer goods " Food stuff, Lintel, Rice, Salt, Eatable oil"*
9. *It is well known that each & every service cannot be considered essential only because any government tries to misinterpret it. In addition to that, by Industrial Enterprise Act the government has ban right to strike in all sector and which directly violated the Fundamental Conventions on Right at Work of International Labour Organization even though Nepal has ratified those as a member nation.*
10. *On the case of 2120 and 2340 the Committee on Freedom of Association requested the government to take necessary measures to repeal its notification in the official gazette declaring hotel, motel, restaurant, and tourist accommodations as falling within the scope of essential services and thus prohibiting strikes in these services by virtue of Essential Service Act 1957. However, violating the recommendations made by the committee after that, the government imposed Essential Service Act prohibiting strike on every six month and last notification has been published on 25th April 2016.*
11. *Therefore, we would like to request the Committee to take an appropriate action against the Government of Nepal to:*
    a. *Repeal the provision containing anti labour provision under Industrial Enterprises Act 2016 (Clause on*

***Industrial Human Resource*)**

b. *Repeal the provision containing ban on right to strike and bargaining in Special Economic Zones Act 2016,*

c. *To repeal the Essential Service Act 1957 and the notification published under the act every six month 25th April 2016, which ban the strike on different services. We further request the Committee to make a direct request to the Government of Nepal in order to stop all kinds of unfair practices such as repeatedly issuing of prohibiting order in the name of 'Essential Services', which curtail workers' democratic rights ensured by the ILO core conventions.*

d. *To ensure that Government should amend all legislation which must be comply with ILO principle on Fundamental principle and right at work as well as constitution of Nepal.*

e. *We also request to the Committee to take an appropriate action against the Government of Nepal in order to ensure union rights in Nepal and prior consultation with trade unions, which affect the right of the works.*

JTUCC affiliates Confederations

1. *General Federation of Nepalese Trade Unions (GEFONT)*
2. *Nepal Trade Union Congress (NTUC)*
3. *All Nepal Federation of Trade Union (ANTUF)*
4. *Confederation of Nepalese Professionals (CONEP)*
5. *Madhesi Trade Union Confederation (MTUC)*
6. *National Employees Federation of Nepal (NEFON)*
7. *National Democratic federation of Nepalese Trade Union (NDFONT)*
8. *National Democratic Confederation of Trade Unions-Independent (NDCONT-I)*
9. *Nepal Inclusive Trade Union Federation (NITUF)*
10. *National Democratic Confederation of Nepalese Trade Unions (NDCONT)*

Khilla Nath Dahal
President, JTUCC